

VSEBINSKA IZHODIŠČA MINISTRSTVA ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

»Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021 – 2027 v Sloveniji«

Prednostna naloga 3: Zelena preobrazba za podnebno nevtralnost

Specifični cilj RSO2.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (ESRR)

Uroš Brežan
Minister za naravne vire in prostor

1. Splošno

Vsebinska izhodišča se uporabljajo za pripravo ukrepov v vsebinski pristojnosti Ministrstva naravne vire in prostor, Direktorata za prostor in graditev. Izhodišča smiselno obravnavajo ukrepe s področja zagotavljanja in izboljšanja zelene infrastrukture, dostopa prebivalcev do zelene infrastrukture v urbanih območjih in ozelenjevanja mest (SC RSO2.7.). Prikazuje se upravičene namene po posameznem specifičnem cilju. Upravičeni nameni so enaki ne glede na teritorialni mehanizem dodeljevanja sredstev (CTN, DRR).

Navedeni ukrepi za podporo trajnostnemu razvoju mest se skladno s Programom evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 v Sloveniji (Različica 4.2.2., december 2022) in Uredbo o izvajanju uredb (EU) in (Euratom) na področju izvajanja evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 za cilj naložbe za rast in delovna mesta izvajajo z mehanizmi celostnega teritorialnega razvoja v okviru cilja „naložbe za rast in delovna mesta“ evropske kohezijske politike in temeljijo na teritorialnih razvojnih strategijah v eni od naslednjih oblik:

- (a) celostne teritorialne naložbe (CTN) s trajnostnimi urbanih strategijami (v nadaljnjem besedilu: TUS),
- (b) regionalni razvoj - dogovori za razvoj regij (DRR) z regionalnimi razvojnimi programi (v nadaljnjem besedilu: RRP).

Trajnostni razvoj mest se v skladu z 11. členom Uredbe 2021/1058/EU izvaja z uporabo mehanizma CTN na podlagi veljavne TUS, ki jo sprejme mestni oziroma občinski svet mestne občine. Geografsko območje TUS so mestne občine ali mestne občine z občinami v širšem območju mesta, ki ga trajnostna urbana strategija zajema. Mehanizem CTN se uporablja v okviru obeh navedenih specifičnih ciljev.

Prav tako se trajnostni razvoj mest spodbuja v okviru regionalnega razvoja na podlagi regionalnih razvojnih programov v okviru dogovorov za razvoj regij. Geografsko območje, na katerem se izvajajo DRR, je razvojna regija na ravni NUTS III. Mehanizem DRR se uporablja v okviru SC RSO2.7.

1.1 Ukrepi za zagotavljanje in izboljšanje zelene infrastrukture, dostopa prebivalcev do zelene infrastrukture v urbanih območjih ter ozelenjevanje mest

Ukrepi za zagotavljanje in izboljšanje zelene infrastrukture, dostopa prebivalcev do zelene infrastrukture v urbanih območjih ter ozelenjevanje mest pomembno prispevajo k ohranjanju in izboljšanju kakovosti življenja in okolja v mestih. Zato se v okviru SC RSO2.7 Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture v mestnem okolju, podpira vlaganja v zagotavljanje dostopne in privlačne zelene in modre urbane infrastrukture, ob upoštevanju načela uporabe na naravi temelječih rešitev. Z ukrepi podpiramo doseganje cilja, zastavljenega v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050, za preprečevanje pretiranega zgoščanja urbane strukture z doseganjem ali ohranjanjem vsaj 40 % deleža javnih in odprtih zelenih površin v ureditvenem območju naselja.

V okviru specifičnega cilja RSO2.7 se z ukrepi za ozelenjevanje mest v obeh kohezijskih regijah predvideva naslavljanje urbanega razvoja in pristopa regionalnega razvoja v skladu s potrebami, izhajajoč iz teritorialnih strategij (TUS in RRP). Navedeni ukrepi bodo v celoti namenjeni ukrepanju v urbanem okolju pri čemer je del sredstev namenjen mestnim občinam v okviru CTN mehanizma, del razpoložljivih sredstev pa bo namenjen vsem mestom, urbanim naseljem in občinskim središčem v okviru regionalnega razvoja z mehanizmom DRR.

Pričakovan rezultat tega specifičnega cilja je izvedba ukrepov zagotavljanja zelene infrastrukture v mestih za namene uporabe s strani prebivalcev mesta in širšega mestnega območja.

2. Obdobje za porabo sredstev

Stroški in izdatki upravičenca so lahko upravičeni, če so nastali in so plačani v obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2029 in znotraj obdobja upravičenosti, določenega s Pogodbo o sofinanciranju.

3. Upravičeni nameni

3.1. Specifični cilj RSO2.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (ESRR)

V okviru SC RSO2.7. bomo podprli ukrepe za:

- 3.1.1. izboljšanje kakovosti in uporabnosti obstoječe ter vzpostavitev nove zelene infrastrukture, javno dostopnih zelenih površin in naravnih struktur v mestih ter njihovo povezovanje tudi za zagotavljanje ekosistemskih storitev t.i. zelenih in modrih koridorjev;
- 3.1.2. komasacijo zemljišč mestnih zelenih površin z možnostjo odkupa zemljišč, pri čemer bodo odkupljena zemljišča del ukrepa zagotavljanja javnih zelenih in modrih površin in ne samostojen ukrep;
- 3.1.3. ozelenjevanje grajenih površin v mestih, kot na primer ozelenjevanje javnih odprtih prostorov, zelene strehe, zelene vertikalne površine, idr.;
- 3.1.4. ozaveščanje in vključevanje lokalnega prebivalstva v vzpostavljanje in izboljševanje zelene infrastrukture in zelenih površin ter ukrepe za ozelenjevanje mest;
- 3.1.5. inovativni projekti zagotavljanja zelene infrastrukture v mestih.

3.1.1. Izboljšanje kakovosti in uporabnosti obstoječe ter vzpostavitev nove zelene infrastrukture, javno dostopnih zelenih površin in naravnih struktur v mestih ter njihovo povezovanje tudi za zagotavljanje ekosistemskih storitev t.i. zelenih in modrih koridorjev

Z ukrepom bo podprta prenova obstoječih zelenih površin v katerih se ohrani ali poveča velikost zelene površine, delež raščenege terena ter oblikovanje in opremljenost oziroma prenova obstoječih vodnih površin (jezero, reka, potok, priobalni pas, ...), v katerih se ohrani ali izboljša kakovost vode, ureditev in dostopnost priobalnega pasu. Nova ali izboljšana zelena infrastruktura v mestih bo javno dostopna in bo sledila načelom na naravi temelječih rešitev (*angl. Nature-based Solutions, NBS*).

Pri ukrepih se za **zagotavljanje na naravi temelječih rešitev – NBS** uporabi strokovno gradivo Poročilo o izvajanju sonaravnih/ na naravi temelječih rešitev na področju urbanega razvoja.¹

Na naravi temelječe rešitve so ukrepi za zaščito, trajnostno upravljanje in obnovo ekosistemov. Med na naravi temelječe rešitve v mestih sodijo fizični, gradbeni in drugi ukrepi, ki temeljijo na naravnih procesih (so z njimi podprti ali jih posnemajo), ki so stroškovno učinkoviti in hkrati zagotavljajo okoljske, socialne in ekonomske koristi. Takšne rešitve predstavljajo lokalno prilagojene, snovno učinkovite sistemske posege, ki uvajajo raznolike naravne značilnosti ter procese v mesta, krajine in morske krajine. Na naravi temelječe rešitve prilagodljivo rešujejo družbene izzive, kot so blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe, zdravje ljudi, varnost preskrbe s hrano in vodo ter zmanjšanje tveganja nesreč, hkrati pa zagotavljajo koristi za blaginjo ljudi in biotsko raznovrstnost. Podprti bodo zlasti projekti ozelenitve streh in vertikalnih površin, zagotavljanje raščenege terena in ponovna uporaba padavinskih voda, v sklopu vzdrževanja in zalivanja zelenih površin.

¹ https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Urbani-razvoj/izvajanje_sonaravnih_rešitev_porocilo.pdf

Podprti bodo projekti, katerih skupni priznani upravičeni stroški znašajo najmanj 0,5 mio EUR. Projekte se lahko združuje v skupine projektov (zelene površine), ki dosežejo ali presežejo zahtevano skupno vrednost EU dela sofinanciranja projektov.

Zelene površine so zlasti:

- parki (mestni park, lokalni park, parkovne poteze),
- javna igrišča za otroke in mladostnike,
- zelene površine ob stavbah s programom (šola, vrtec, domov za starejše občane, zdravstvene ustanove, druge javne stavbe, območja za turizem) in stanovanjskih soseskah,
- rekreacijske površine,
- športno rekreacijski parki,
- območja vrtičkov,
- pokopališča,
- tematski parki,
- zelene členitvene poteze,
- vodne in obvodne ureditve,
- mestni gozdovi.

Z ukrepom bomo podprli projekte načrtovanje novih ali prenove obstoječih zelenih površin, ki bodo zagotavljale velik delež raščenege terena in imele dobro dostopnost. Zgoščen opis upravičenih namenov je zbran v Prilogi 1: Usmeritve in podrobnejša pravila za načrtovanje in urejanje posameznih tipov zelenih površin. V sklopu projekta se dopušča tudi:

- umestitev urbane opreme (kot na primer klopi, mize, igrala, pergole, vodni motivi, stojala za kolesa, koši za smeti, označevalne table, svetila, ograje);
- umestitev komunalnih in elektro vodov (kanalizacija, vodovod, javna razsvetljava, elektro vod), ki so potrebni za funkcioniranje zelene površine;
- utrjena športna in otroška igrišča, utrjene peš in kolesarske poti, manjši objekti za shranjevanje opreme, sanitarije, paviljoni ter podobni manjši objekti za potrebe funkcioniranja zelene površine v sklopu predpisanega deleža prekritih površin.

V sklopu projekta NE bo podprta:

- gradnja večjih stavb in gradbeno inženirskih objektov (kot na primer mrliška vežica na pokopališču, športna dvorana na športno rekreacijski površini);
- ter utrjene/prekrite večje športne površine v športno rekreacijskih površinah. Na tipu zelene površine – športno rekreacijska površina so do ukrepa upravičene zelene površine /raščen teren ter urbana oprema, komunalni vodi ter manjše utrjene površine znotraj zelenih površin. Večje utrjene športne površine niso del zelene infrastrukture in ne prispevajo k kazalniku na SC2.7.

Podrobnejše usmeritve za načrtovanje zelenih površin, ki so namenjene projektantom so predpisane v Priročniku Zeleni sistem v mestih in naseljih².

Javno dostopne zelene površine³ so:

- površine v javni lasti in so praviloma pod enakimi pogoji javno dostopne vsem ne glede na uporabnikov socialni, ekonomski ali drugače opredeljen status;
- površine v zasebni lasti, ki so lahko javno dostopne pod pogojem, da je vzpostavljen poseben režim javne dostopnosti oz. uporabe v dogovoru z lastnikom.

² <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-red/zeleni-sistem.pdf>

³ Odprte površine v naseljih so glede na lastništvo in na režim dostopnosti podrobneje opredeljene v Priročniku Javne odprte in grajene površine https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-red/Javne_odprte_grajene_povrsine.pdf

Zelena infrastruktura (zelene in vodne površine) se zagotavlja v naseljih tako, da so razporejene znotraj območja naselja oziroma na robu območja naselja v dostopnosti pešca (10 min, 500 m), so raznolike in povezane v sistem oziroma mrežo površin, s čimer je omogočena dostopnost za vse prebivalce.

Naselje je območje obstoječega naselja, ki obsega zemljišča, pozidana s stanovanjskimi in drugimi stavbami ter gradbeno-inženirskimi objekti in pripadajočimi površinami, potrebnimi za njihovo uporabo, ter javne površine, skladno s 24. točko, 3. člena Zakon o urejanju prostora (*Uradni list RS, št. 199/21 in 18/23 – ZDU-10*). Območje naselja je območje, kot je prikazano v RPE – register prostorskih enot za naselja oziroma v veljavnih Urbanističnih načrtih oz. Urbanističnih zasnovah. V kolikor imajo občine določena ureditvena območja naselij (UON) se lahko uporabi tudi ta podatek. Občina sama izbere eno od območij, znotraj katerega bo izvajala ukrepe zelene infrastrukture.

Do financiranja so upravičena vsa naselja iz seznama urbanih naselij ter vsa občinska središča. Seznam naselij, kjer bodo podprti projekti z naslova ukrepov tega specifičnega cilja je priložen v prilogi 2: Urbana naselja in občinska središča.

Dostopnost do zelenih površin se zagotavlja z 10 minutno peš dostopnost prebivalcev (8. odstavek, 37. člen Uredba o prostorskem redu Slovenije (*Uradni list RS, št. 122/04, 33/07 – ZPNačrt, 61/17 – ZUreP-2 in 199/21 – ZUreP-3*)).⁴

3.1.2. Komasacija zemljišč mestnih zelenih površin z možnostjo odkupa zemljišč, pri čemer bodo odkupljena zemljišča del ukrepa zagotavljanja javnih zelenih in modrih površin in ne samostojen ukrep

Ukrep bo upravičen do financiranja v okviru tega specifičnega cilja izključno v primeru, ko bo končen cilj prispevati k izboljšanju kakovosti in uporabnosti obstoječe ter vzpostavitev nove zelene infrastrukture, javno dostopnih zelenih površin in naravnih struktur v mestih. V kolikor ukrep ne bo izkazoval prispevka k ciljem tega specifičnega cilja (kazalnik učinka RCO36, kazalnik rezultata RCR95), ne bo podprt.

⁴ Za dostopnost / hodljivost (pešec) se upošteva hitrosti hoje 3 km/h. Pešec s povprečno hitrostjo 3 km/h doseže v 10 min linearno razdaljo 500 m, ki se določi kot radij na območju naselja. Dostopnost se prednostno določa iz območij, namenjenih stanovanjem, izobraževanju (vrtec, šola, dijaški/študentski domovi) ter domovom za starejše občane.

3.1.3. Ozelenjevanje grajenih površin v mestih, kot na primer ozelenjevanje javnih odprtih prostorov, zelene strehe, zelene vertikalne površine, idr.

Z ukrepom bomo podprli projekte ozelenitve obstoječih ali novih grajenih površin, kot npr. drevorede, zasaditev dreves, nove zelenice kot neprikriti - raščeni deli grajenih površin, ipd. ter ozelenitev streh in vertikalnih površin obstoječih javnih objektov.

Kot del projekta je lahko tudi ukrep ponovne uporabe padavinskih voda za zalivanje zelenih površin, ustvarjanje vodnih rešitev pri oblikovanju odprtih površin ter drugi ukrepi modre infrastrukture.

Grajene površine, ki so lahko predmet ozelenitve so zlasti:

- Trg (glavni trg, reprezentančni trg, idr.),
- Tržnica,
- Površine za šport in rekreacijo (če so večinoma prekrите),
- Otroška igrišča (če so večinoma prekrita),
- Pokopališče (če je večinoma prekrito),
- Ulice in parkirišča

Podrobnejše usmeritve za načrtovanje ozelenjevanja grajenih površin, ki so namenjene projektantom, so podrobneje opredeljene v Priročniku Javne odprte in grajene površine. Grajene površine so tiste površine v urbanih naseljih, ki so večinoma (51%) prekrите. Pri načrtovanju naj se upoštevajo podana priporočila.⁵ Pri ozelenjevanju grajenih površin v naseljih (mestih) je treba opredeliti, kolikšen delež grajenih (prekritih) površin je bil ponovno vzpostavljen v ozelenjen – raščeni teren (podrobnejša definicija je podana v Priročniku Načrtovanje in organizacija gradbene parcele stavbe, str. 18).⁶

Zelene strehe in vertikalna ozelenitev:

Do sofinanciranja v okviru ukrepov za ozelenjevanje streh so upravičene javne stavbe in stavbe v javni lasti (kot npr. občinska stavba, vrtec, šola, dom starejših občanov, varovana stanovanja, kulturne ustanove, zdravstveni dom....).

Zelene strehe so:

- Zelene strehe za ohranjanje biotske raznovrstnosti;
- Bivalne zelene strehe:
 - Strešni park;
 - Strešni vrt;
 - Strešno otroško igrišče;
 - Športno-rekreacijski strešni park;
 - Strešni vrtiček;
 - druge oblike bivalnih zelenih streh, ki v kombinaciji z različnimi funkcijami ter namembnostmi prispevajo k uporabi in ozelenitvi streh.

Vertikalna ozelenitev (tudi zelena stena) je z vegetacijo obrasla ali prekrita navpična površina. Navadno je del fasad, lahko pa dodatno omejuje ali členi prostor tudi kot vertikalna zelena bariera.

Med vertikalne ozelenitve štejemo:

- ozelenitve zunanjih sten stavb in objektov, ki jih imenujemo tudi zelena fasada ali zunanja zelena stena,
- ozelenitve drugih vertikalnih ploskev, na primer ograj, protihrupnih ograj, ki jih imenujemo tudi zeleni zidovi.

⁵ https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-red/Javne_odprte_grajene_povrsine.pdf.

⁶ https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Graditev/prirocnik_gradbene_parcele.pdf

Pri umeščanju vertikalnih ozelenitev v prostor je treba dobro preučiti lokacijo in posebno pozornost nameniti podnebnim razmeram. Primerne so severne in severno zahodne lege, kjer ni zimskega sonca, poletna pripeka pa tudi ne doseže teh lokacij. Sledijo lokacije na vzhodnih vertikalah, kjer je jutranja ali dopoldanska osončenost, ki ni pretirana poleti in v zimskem času. Najbolj kritične lege so južna, jugozahodna in nato jugovzhodna lega. Zaradi slabih zimskih pogojev v celinskem delu države je potrebna podrobna ocena primernosti lokacije za vertikalno ozelenitev.

Podrobnejše usmeritve za načrtovanje zelenih streh in vertikalnih ozelenitev, ki so namenjene projektantom, so podrobneje opredeljene v Priporočilih Ozelenitev streh in vertikalnih površin.⁷ Postavitev vertikalnih ozelenitev je smiselna na tistih mestih, kjer se zadržuje ali giblje veliko ljudi, kjer je pomanjkanje zelenja, primernih sadilnih mest in podobnega.

Z ukrepom bomo podprli projekte ozelenitev streh in vertikalne ozelenitve, kot samostojni zaključen projekt. Del projekta ozelenitev strehe ali vertikalne ozelenitve na obstoječih objektih je lahko tudi zagotavljanje bistvenih zahtev na objektu (mehanska odpornost in stabilnost, varnost pred požarom, higienska in zdravstvena zaščita ter zaščita okolja, varnost pri uporabi, zaščita pred hrupom, varčevanje z energijo, ohranjanje toplote in raba obnovljivih virov energije ter univerzalna graditev in uporaba objektov), ki so potrebne za izvedbo ozelenitev strehe ali izvedbo vertikalne ozelenitve na objektu.

Pri novogradnjah je upravičen neposredni strošek zelene strehe ali vertikalne ozelenitve. Ozelenjene strehe in vertikalne površine morajo biti javno dostopne.

3.1.4. Ozaveščanje in vključevanje lokalnega prebivalstva v vzpostavljanje in izboljševanje zelene infrastrukture in zelenih površin ter ukrepe za ozelenjevanje mest

Gre za spremljajoči ukrep, ki se izvaja skozi točki 3.1.1. in 3.1.3

3.1.5. Inovativni projekti zagotavljanja zelene infrastrukture v mestih

Inovativni projekti so vezani na točki 3.1.1. in 3.1.3 in vključujejo projekte, ki združujejo različne dejavnosti, vsebine in ukrepe za zagotavljanje in izboljšanje zelene infrastrukture v mestih s ciljem izboljšanja odpornosti naselij ter prilaganja na pričakovane učinke podnebnih sprememb.

Z inovativnimi projekti zagotavljanja zelene infrastrukture v urbanih naseljih (mesta in druga urbana naselja ter občinska središča) se spodbujajo:

1. ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka in vode, zmanjševanje učinkov toplotnih otokov, blaženje hrupa v mestu in prispevajo k biotski raznovrstnosti;
2. oblikovanje zelenih površin, ki prebivalcev nudijo prostor za rekreacijo in sprostitev, dodaten nabor dejavnosti (izobraževalne, raziskovalne in kulturne dejavnosti) ter prispevajo k dvigu kakovosti bivanja;
3. urbano kmetijstvo, vrtnarstvo in čebelarstvo v sklopu zagotavljanje večje samozadostni, socialne stike in prispevajo k biotski raznovrstnosti;
4. ponovno uporabo padavinskih voda za zalivanje zelenih površin, ustvarjanje vodnih rešitev pri oblikovanju odprtih površin, ter drugi ukrepi modre infrastrukture;
5. ponovna uporaba objektov in prostorov (npr. grajene površine), za ozelenitev urbanih naselij ter uporaba novih zelenih tehnologij, materialov in na naravi temelječih rešitev za izboljšanje kakovosti urbanega okolja in bivanjske kakovosti;

⁷ https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-red/Zelene_strehe.pdf

6. povezovanje zelenih površin mesta v zeleni sistem;
7. ozelenjevanje objektov z intenzivnimi – debelo slojnimi zelenimi strehami in vertikalna ozelenitev, ki združujejo različne dejavnosti, vsebine in ukrepe za prilaganje na podnebne spremembe.

Podprti bodo projekti, ki bodo vključevali najmanj štiri točke od sedmih. V projektu se po posamezni točki opredeli, kako bo načrtovana in izvedena.

Oblikovanje inovativnih projektov za zagotavljanje zelene infrastrukture se izvede s krajinsko arhitekturnim, arhitekturnim ali urbanističnim javnim natečajem. Projekti krajinske arhitekture ali arhitekture, ki ne bodo izvedene na podlagi javnega natečaja, se pripravijo ob upoštevanju načel in vrednot Novega Evropskega Bauhausa, Davoške deklaracije⁸ ter z izpolnjenim obrazcem Presoja prostora z davoškim sistemom kakovosti kulture gradnje⁹.

Prednost bodo imeli projekti, ki bodo:

- vključevali več ali vse točke, ter se bodo pripravili na podlagi javnega natečaja;
- omogočali čim večjo dostopnost meščanom (se upošteva kazalnik dostopnosti);
- vključevali urbano prenovo urbaniziranih, pozidanih zemljišč (velikost pozidane površine, ki se prenovi);
- zagotavljali veliki deleže raščenege terena oziroma velik delež visokoraslih dreves (velikost zelene površine, delež raščenege terena, delež pokritosti z drevesnimi krošnjami).

4. Upravičeni stroški

Stroški in izdatki so upravičeni, če:

- so z operacijo neposredno povezani in so potrebni za njeno izvajanje ter so v skladu s cilji operacije;
- so dejansko nastali: za dela, ki so bila opravljena; za blago, ki je bilo dobavljeno; oziroma za storitve, ki so bile izvedene;
- so pripoznani v skladu s skrbnostjo dobrega gospodarja;
- nastanejo in so plačani v obdobju upravičenosti;
- temeljijo na verodostojnih knjigovodskih in drugih listinah in
- so v skladu z veljavnimi pravili Unije in nacionalnimi predpisi.

Dvojno uveljavljanje stroškov in izdatkov, ki so že bili povrnjeni iz katerega koli drugega vira evropskih sredstev, ni dovoljeno. V tem primeru bo zahtevano vračilo že izplačanega zneska sofinanciranja. Če je dvojno uveljavljanje stroškov in izdatkov namerno, se bo obravnavalo kot goljufija. V vsakem primeru bo treba ustrezni znesek sofinanciranja vrniti. Vrnjeni zneski bodo za upravičenca izgubljeni.

V okviru upravičenih ukrepov so upravičeni stroški, kot jih opredeljujejo Navodila organa upravljanja o upravičenih stroških za sredstva evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2021-2027.

Stroški, ki niso opredeljeni kot upravičeni, so neupravičeni stroški operacije.

⁸ Davoška deklaracija

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/DEDISCINA/ARHITEKTURA/a53a40671e/Davos_Deklaracija_koncna.pdf

⁹ Odlok o urejenosti naselij in krajine, PRILOGA 2: Presoja prostora z davoškim sistemom kakovosti kulture gradnje (Baukultur):

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/Prostorski-red/odlok_o_urejenosti_naselij_in_krajine.pdf

5. Pogoji za dodelitev sredstev

5.1. Upravičenci in prijavitelji

5.1.1. Specifični cilj RSO2.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (ESRR)

Upravičenci: lokalne skupnosti, javni zavodi in drugi javni organi in institucije, javna in zasebna podjetja, ki izvajajo javne funkcije, ministrstva in regionalne razvojne agencije.

Razpoložljiva sredstva v okviru tega specifičnega cilja bodo upravičencem lahko dodeljena:

- Mestnim občinam (12) po povabilu ZMOS v okviru mehanizma CTN;
- Mestnim in preostalim občinam (212) v okviru regionalnega razvoja z mehanizmom DRR;

Prijavitelji in upravičenci do EU nepovratnih sredstev po povabilih ZMOS so lahko mestne občine (12) lokalne skupnosti, javni zavodi in drugi javni organi in institucije, javna in zasebna podjetja, ki izvajajo javne funkcije, katerih projekti so podprti v okviru veljavne trajnostne urbane strategije (TUS). V primeru, ko bo v uporabi mehanizem dodelitve sredstev dogovor za razvoj regij, morajo predlagani ukrepi temeljiti na regionalnih razvojnih programih in dogovoru za razvoj regij (DRR).

Sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj se lahko uporabijo tudi za podporo operacijam javno-zasebnih partnerstev. Take operacije javno-zasebnih partnerstev so v skladu z veljavnim pravom, zlasti glede javno-zasebnega partnerstva (Zakon o javno-zasebnem partnerstvu (Uradni list RS, št. 127/06) ter državnih pomoči in javnega naročanja.

6. Posebni pogoji

Projekti morajo ob prijavi in zaključku biti v skladu s III. točko Meril za izbor operacij v okviru Programa EKP v obdobju 2021-2027 z upoštevanjem naslednjih splošnih načel:

- Projekt prispeva k doseganju ciljev in rezultatov na ravni cilja politike, prednostne naloge in specifičnega cilja in neposrednih učinkov;
- Projekt izkazuje realno izvedljivost v obdobju, za katerega velja podpora;
- Izkazana je ustreznost ter sposobnost upravičencev za izvedbo projekta;
- Projekti upoštevajo načela nediskriminatornosti, enakih možnosti, vključno z dostopnostjo za invalide, enakosti spolov;
- Zagotavlja se stroškovno učinkovitost;
- Izkazuje se skladnost s prilogo DNSH – Tehnična merila za izbor projektov za izpolnjevanje načela, da se ne škoduje bistveno;
- Ob prijavi in ob zaključku projekta je izkazana skladnost s prilogo Omilitveni ukrepi in priporočila z vidika upoštevanja relevantnih omilitvenih ukrepov in v največji možni meri tudi relevantnih priporočil;
- Vključevanje načela Novega Evropskega Bauhaus:
- Projekt izdelava pooblaščen oseba, skladno z Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti (Uradni list RS, št. 61/17 in 133/22 – odl. US);
- V izdelavo projekta se vedno vključi krajinskega arhitekta, ki pokriva področje zelenih površin/ozelenitve;
- V izdelavo projekta, katere predmet je ozelenjevanje stavb in urejanje odprtih grajenih površin se vedno vključi arhitekta;
- Pri izvajanju gradbenih ukrepov, morajo objekti izpolnjevati tehnične zahteve, s katerimi se prilagodijo tako, da so nediskriminatorni do vseh oblik začasne ali trajne invalidnosti in so prilagojeni ranljivim skupinam prebivalstva.

Pričakuje se, da noben ukrep, ki bo predmet sofinanciranja, ne bo bistveno škodoval na katerega koli od šestih okoljskih ciljev (1. Blažitev podnebnih sprememb, 2. Prilagajanje podnebnim spremembam, 3. Trajnostna raba in varstvo vodnih in morskih virov, 4. Krožno gospodarstvo vključno s preprečevanjem odpadkov in recikliranjem, 5. Preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja zraka, vode ali tal in 6. Varstvo in ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekosistemov) oziroma bo pri izvedbi ukrepa upoštevano "načelo, da se ne škoduje bistveno" (angl. "do no significant harm"; v nadaljnjem besedilu: DNSH) v smislu 17. člena Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088. Dokazovanje upoštevanja načela DNSH bo potrebno izkazati v vlogi, predloženi v drugi fazi, v skladu z navodili MNVP.

Skladno s Programom evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 v Sloveniji, se pri pripravi projektov upoštevajo načela Novega evropskega Bauhauusa, ki so participativni proces, sodelovanje na več ravneh in transdisciplinarni pristop, z vključevanjem treh neločljivih vrednot:

1. trajnost, od podnebnih ciljev do krožnosti, ničelnega onesnaževanja in biotske raznovrstnosti,
2. estetika, kakovost izkušnje in slog, ki presega funkcionalnost,
3. vključenost, od vrednotenja raznolikosti do zagotavljanja dostopnosti in cenovne dostopnosti.

Projekti, ki vključujejo naložbe v infrastrukturo z življenjsko dobo najmanj pet let morajo skladno s točko (j) 73. člena Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko zagotoviti podnebno odpornost. Dokazovanje podnebne odpornosti bo potrebno izkazati v vlogi upravičenca.

6.1. Specifični cilj RSO2.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture tudi v mestnem okolju in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (ESRR)

Predmet operacije mora biti skladen s predmetom in z namenom povabila ZMOS ali Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj, ki izvede povabilo s pogoji za sklenitev dogovora za razvoj regij (odvisno od načina dodeljevanja sredstev). V primeru, da le del operacije ni skladen s predmetom povabila, morajo biti stroški neskladnega dela operacije opredeljeni kot neupravičeni. Cilji in kazalniki operacije morajo biti jasno opredeljeni in morajo doprinesiti k ciljem specifičnega cilja.

Pogoji za operacije, ki se sofinancirajo v okviru specifičnega cilja RSO2.7. so:

- operacije se izvajajo v urbanih naseljih in občinskih središčih v 12 mestnih občinah in občinah širšega območja mesta, ki ga zajema veljavna TUS (ukrepi v okviru mehanizma CTN) oz. v 212 občinah v okviru regionalnih razvojnih programov (ukrepi v okviru mehanizma DRR);
- podpre se projekte, ki prispevajo k izboljšanju kakovosti in uporabnosti obstoječe ter vzpostavitve nove zelene infrastrukture;
- pri načrtovanju projektov je treba upoštevati določbe glede oblikovanja, minimalne velikosti ter raščenege terena iz Priloge 1;
- ukrep se izvaja v mestih, urbanih naseljih in občinskih središčih;
- podpre se projekte, ki bodo javno dostopni in v 10 min hoje / linearno razdaljo 500 m, ki se določi kot odmik od roba naselja (šteje se rob RPE ali meja območja urejanja z UN/UZ ali meja UON (ureditvenega območja naselja, v kolikor so že določena v OPN);
- ukrepi so načrtovani po načelih na naravi temelječih rešitev (zelene strehe in vertikalna ozelenitev, raščen teren, ponovna uporaba padavinske vode v sklopu zelenih površin);
- pripravljenost projekta – projekt mora biti izvedljiv v obdobju trajanja finančne perspektive 2021 – 2027, za kar prijavitelj predloži ustrezen nivo investicijske dokumentacije, izdelane v skladu z določbami UEM in podrobnejši terminski načrt izvedbe operacije;
- podpre se projekte / programe, katerih skupni priznani upravičeni stroški znašajo najmanj 0,5 mio EUR.

7. Višina sredstev, višina sofinanciranja

Iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) je za sofinanciranje operacij SC RSO2.7. namenjeno skupaj 59,72 mio EUR (EU + RS) nepovratnih sredstev. Glede na mehanizem dodelitve sredstev pa bodo sredstva namenjena:

- Mestnim občinam (12) po povabilu ZMOS v okviru mehanizma CTN 23,44 mio EUR (EU + RS);
- Vsem občinam (212) v okviru regionalnega razvoja z mehanizmom DRR 36,28 mio EUR (EU + RS). Pri čemer je inovativnim ukrepom na področju spodbujanja ozelenitve mest na voljo 7,0 mio EUR (EU+RS).

Številka PN	Številka SC	Projekt/ukrep	SKUPAJ VKR	SKUPAJ ZKR	Skupna vsota (EU + RS)
3	3.7	Ukrepi zelene infrastrukture v urbanem okolju - DRR	10.883.833,96	8.384.785,82	19.268.619,78
	3.7	Inovativni ukrepi na področju spodbujanja ozelenitve mest - DRR	1.411.764,71	5.600.000,00	7.011.764,71
	3.7	Ukrepi zelene infrastrukture v urbanem okolju - CTN	14.082.870,59	9.354.418,00	23.437.288,59

Stopnja sofinanciranja z EU sredstvi v vzhodni kohezijski regiji (VKR) ne presega 85 % vrednosti upravičenih stroškov projekta, pri čemer proračun RS zagotavlja sredstva za preostanek upravičenih izdatkov (EU 85 %, RS 15 %). Stopnja sofinanciranja z EU sredstvi v zahodni kohezijski regiji (ZKR) ne presega 40 % vrednosti upravičenih stroškov projekta, pri čemer proračun RS zagotavlja enak delež sofinanciranja, preostanek pa zagotavlja občina (EU 40 %, RS 40 %, 20 % občine).

Osnova za izračun višine sofinanciranja so v primeru prihodkov na projektu vsi upravičeni stroški, znižani za identificirane prihodke v višini finančne vrzeli.

8. Kazalniki rezultata in učinka, ki jih je potrebno doseči

Na podlagi potrjenih operacij in izvedenih ukrepov bo ključno doseganje kazalnika rezultata:

PN	SC	Sklad	Regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhod išče	Referenčno leto	Cilj 2029
3	RSO2.7.	ESRR	VKR	RCR95	Prebivalci, ki imajo dostop do nove ali izboljšane zelene infrastrukture	Osebe	0	2021	146.000
3	RSO2.7.	ESRR	ZKR	RCR95	Prebivalci, ki imajo dostop do nove ali izboljšane zelene infrastrukture	Osebe	0	2021	95.000

Kazalnik »Prebivalci, ki imajo dostop do nove ali izboljšane zelene infrastrukture« se izračuna kot vsota prebivalcev, ki prebivajo v 300m pasu (buffer) okoli strnjene in zaokroženega območja zelene površine v skupnem obsegu vsaj 0,5ha ali v pasu (buffer) 900 m okoli strnjene in zaokroženega območja zelene površine velikosti vsaj 1 ha katerega se ureja s projektom. Kot vir podatkov o številu prebivalcev se upošteva podatke SURS (gis.stat.si) – skupno število prebivalcev znotraj mreže 100m. Pri izračunu se upoštevajo vse celice mreže, ki v celoti ali delno prekrivajo s 300m oz. 900m pasom okoli zelene površine ustrezne velikosti.

Na podlagi potrjenih operacij in izvedenih ukrepov bo ključno doseganje naslednjih kazalnikov učinka:

PN	SC	Sklad	Regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Mejnik 2024	Cilj 2029
----	----	-------	--------	----	----------	--------------	-------------	-----------

3	RSO2.7.	ESRR	VKR	RCO36	Zelena infrastruktura, ki je prejela podporo za druge namene in ne za prilagajanje na podnebne spremembe	Hektari	3	11,3
3	RSO2.7.	ESRR	ZKR	RCO36	Zelena infrastruktura, ki je prejela podporo za druge namene in ne za prilagajanje na podnebne spremembe	Hektari	1	5,9
3	RSO2.7.	ESRR	VKR	4	Inovativni ukrepi na področju spodbujanja ozelenitve mest	Število	0	2
3	RSO2.7.	ESRR	ZKR	4	Inovativni ukrepi na področju spodbujanja ozelenitve mest	število	0	3

9. Zahtevana dokumentacija

9.1 Dogovor za razvoj regij – DRR 1. faza (povabilo MKRR)

Dokumentacija, ki bo zahtevana za izvedbo prve faze, t.j. izbora projektov bo natančneje definirana v okviru povabila Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj razvojnim svetom regij za pripravo in podpis dogovorov za razvoj regije.

9.2 Celostni teritorialni razvoj – CTN 1. faza (povabilo ZMOS)

Vloga za projekt, ki jo v prvi fazi postopka neposredne potrditve projekta pripravi prijavitelj na osnovi povabila ZMOS, mora biti izdelana skladno z določili povabila ter mora obvezno vsebovati:

- dokazilo o sprejemu nove ali prenovljene – veljavne Trajnostne urbane strategije (TUS) na mestnem oziroma občinskem svetu MO;
- opis skladnosti operacije s cilji, opredeljenimi v veljavnem TUS mest, kakor tudi cilji te prednostne naložbe;
- v primeru operacij na RSO2.7. dokazilo, da se operacija izvaja na območju, ki izhaja iz seznam naselij, kjer bodo podprti projekti z naslova ukrepov tega specifičnega cilja – priloga 2: Urbana naselja in občinska središča;
- izdelana investicijska dokumentacija iz katere je razvidna izvedljivost operacije v obdobju trajanja finančne perspektive 2021 – 2027 – predloži se najmanj DIIP;
- terminski načrt izvedbe operacije, iz katerega je razvidno trajanje ključnih aktivnosti projekta, še posebej v zvezi z izdelavo investicijske dokumentacije, projektne dokumentacije, razpisne dokumentacije za javna naročila, izvedbo javnih naročil, izvedbo presoje vplivov na okolje, pridobitvijo soglasja za izvedbo (gradbenega dovoljenja), izvedbo gradnje, pridobitvijo uporabnega dovoljenja in zaključkom projekta;
- dokumentacija, iz katere je jasno razviden prispevek projekta h kazalnikom rezultata in učinka iz točke 8 teh Vsebinskih izhodišč;
- dokument o zagotovljenih sredstvih za izvedbo operacije (Odlok o veljavnem proračunu lokalne skupnosti in NRP, v katerega je uvrščen projekt, ki je predmet vloge za načrtovano obdobje izvajanja operacije, v primeru JSS in neprofitnih stanovanjskih organizacij je to npr. potrjen letni program dela, finančni načrt, ipd.).

10. Zahtevana dokumentacija – 2. faza (vloga prijaviteljev na MNVP)

Prijavitelj posredniškemu telesu MNVP predloži vlogo za projekt oziroma program, ki ga izvaja upravičenec, ki mora biti izdelana skladno z Navodili organa upravljanja za načrtovanje, odločanje o podpori, spremljanje in poročanje o izvajanju evropske kohezijske politike v programskem obdobju

2021–2027. Prijavitelj lahko poda vlogo za projekt oziroma program, ki ga izvaja upravičenec le za tisti projekt oziroma program, ki ga izvaja upravičenec, za katerega je bila uspešno izvedena 1. faza neposredne potrditve operacije.

Vloga za projekt oziroma program mora vsebovati najmanj:

- investicijsko dokumentacijo izdelano v skladu z Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (UL RS, št. 60/06, 54/10 in 27/16) ter v skladu z Navodili organa upravljanja za načrtovanje, odločanje o podpori, spremljanje in poročanje o izvajanju evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2021–2027 prispevek operacije k doseganju specifičnih ciljev in kazalnikov iz Programa evropske kohezijske politike za obdobje 2021–2027,
- finančni in časovni načrt izvedbe operacije,
- časovni načrt izvedbe operacije po posameznih aktivnostih;
- dokazila o izvedenem predhodnem postopku ali presoji vplivov na okolje, skladno z veljavnimi predpisi o presoji vplivov na okolje,
- dokazila o pravici graditi,
- pravnomočno gradbeno dovoljenje oziroma v kolikor gradbeno dovoljenje za določen poseg ni potrebno, predložiti dokazila o le-tem,
- projektno dokumentacijo,
- dokazila o izpolnjevanju pogojev in meril za izbor operacij, ki so določeni v povabilu ZMOS,
- dokument, ki izkazuje skladnost z načelom DNSH,
- dokument, ki izkazuje zagotovitev odpornosti infrastrukturnih naložb s pričakovano življenjsko dobo najmanj pet let na podnebne spremembe,
- dokazila o zagotavljanju lastnih finančnih virov prijavitelja,
- druga dokazila, s katerimi se utemeljuje izdajo odločitve o podpori, skladno z Navodili organa upravljanja za načrtovanje, odločanje o podpori, spremljanje in poročanje o izvajanju evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2021 – 2027.

PRILOGE:

- Priloga 1: Usmeritve in podrobnejša pravila za načrtovanje in urejanje posameznih tipov zelenih površin.
- Priloga 2: Seznam urbanih naselij in občinskih središč

Priloga 1: Usmeritve in podrobnejša pravila za načrtovanje in urejanje posameznih tipov zelenih površin

Drevesa, ki se sadijo na grajenih površinah (ulice, trgi, pokopališča, otroška in športna igrišča, tržnica ipd.) morajo imeti višino krošnje najmanj 2,5 m od tal.

Tipi zelenih površin

1. Parki

1.1. Mestni parki

minimalna velikost	1–3 ha ali več, glede na velikost naselja; Min. 1 mestni park v naseljih z več kot 3.000 prebivalci
raščeni teren	Min. 85 %
dostopnost	Max. oddaljenost od območij stanovanj in delovnih mest do najbližjega mestnega parka je 15 minut (900 m) hoje

1.2. Lokalni parki

minimalna velikost	500 m ² –1 ha, glede na velikost naselja, gostoto in število prebivalcev Min. 1 lokalni park v vseh naseljih z več kot 100 prebivalci
raščeni teren	Min. 75 %
dostopnost	Max. oddaljenost od območij stanovanj in delovnih mest do najbližjega lokalnega parka je 5 min (300 m) hoje

1.3. Parkovne poteze

minimalna velikost	Širina poteze odvisna od prostorskih značilnosti in programa, min. 20 m
raščeni teren	Min. 60 %
dostopnost	Povezava z drugimi javnimi prostori (5- ali 15-minutna dostopnost peš od območij stanovanj in delovnih mest)

2. Javna igrišča za otroke in mladostnike

minimalna velikost	Min. velikost 200 m ²
raščeni teren	Delež zelenih površin na raščem terenu min. 30 % območja igrišča
dostopnost	splošna usmeritev (10 min, 500 m) 30% zastrtost s krošnjami

3. Zelene površine ob stavbah s programom

3.1. Zelene površine v območjih s pretežno večstanovanjskimi stavbami

minimalna velikost	Min. velikost skupne sklenjene zelene površine 500 m ² oziroma se na stanovanje v večstanovanjski stavbi zagotovi min. 15–25 m ² odprtih bivalnih površin (odvisno od lokalnega konteksta in bližine drugih zelenih površin). Na stanovanje je treba zagotoviti min. 6 m ² površin za otroško igro (min. 80 m ²) in min. 5 m ² površin za šport ter potrebe večjih otrok in mladostnikov (min. 50 m ²); kjer seštevek površin otroškega igrišča glede na število stanovanj znaša več kot 200 m ² , je najmanjša velikost enovitega območja igralnih površin 200 m ²
raščeni teren	min. 30 % (na območjih stanovanjske gradnje večjih gostot (bloki) min. 25 % (na območjih stanovanjske gradnje - prostostoječi bloki (vila blok, blok, stolpič

3.2. Območja zunanjih prostorov šol

minimalna velikost	Minimalna velikost zunanjega prostora šole se določa v skladu z veljavnimi pravili za načrtovanje šol. Ureditev naj zagotavlja tudi vsaj eno večje območje sklenjenih zelenih površin (min. 500 m ²).
raščeni teren	min. 30 % (na območjih z RZS min. 40 %), uporabi se določila drugih veljavnih pravilnikov, ki urejajo področje šol. Delež zelenih površin na raščeni terenu praviloma obsega vsaj 65 % uporabnega zunanjega zemljišča.

3.3. Območja zunanjih prostorov vrtcev

minimalna velikost	Uporabi se določila drugih veljavnih pravilnikov, ki urejajo vrtce, min. 15 m ² igrišča na otroka. Ureditev naj zagotavlja tudi vsaj eno večje območje sklenjenih zelenih površin (min. 500 m ²).
raščeni teren	min. 30 % (na območjih z RZS min. 40 %), uporabi se določila drugih pravilnikov, ki urejajo vrtce Minimalno 15 m ² igrišča na otroka, delež zelenih površin na raščeni terenu praviloma obsega vsaj 65 % prostora igrišča.

3.4. Območja zunanjih prostorov domov za starejše občane

minimalna velikost	Min. 200 m ² skupne sklenjene zelene površine ter min. 5–8 m ² odprtih bivalnih površin na vsako posteljo (odvisno od lokalnega konteksta), upošteva se določila veljavnih pravilnikov.
raščeni teren	min. 30 %; lahko manjši, če so v neposredni bližini (do 100 m) za starejše ustrezno dostopne parkovne površine, na območjih z RZS min. 40 %.

3.5. Območja zunanjih prostorov zdravstvenih ustanov

minimalna velikost	Min. 300 m ² skupne sklenjene zelene površine (velikost manjšega lokalnega parka)
raščeni teren	min. 25 %, na območjih z RZS min. 35 %

3.6. Zelene površine ob drugih javnih stavbah

minimalna velikost	Min. 30 m ² sklenjene zelene površine
raščeni teren	min. 20 %, na območjih z RZS min. 30 %

3.7. Zelene površine v sklopu območij za turizem

minimalna velikost	Min. 300 m ² skupne sklenjene zelene površine v manjših središčih ter ob večjih nastanitvenih objektih (hoteli), če ni v oddaljenosti 300 m druge večje javne zelene površine. V večjih območjih za turizem (nad 3 ha) se nameni del površine za večjo skupno zeleno površino – park min. velikosti 1000 m ² .
raščeni teren	min. 30 %, na območjih z RZS min. 45 %

4. Rekreativna območja

minimalna velikost	5 ha
raščeni teren	Min. 80 %

dostopnost	Max. oddaljenost od javnega prevoza 10 min (600 m) hoje; urejene dostopne poti za pešce in kolesarje ter povezave v širše območje; parkirišča za kolesa
------------	---

5. Športno-rekreacijski parki

minimalna velikost	/
raščen teren	Min. 30 %, na območjih z RZS min. 50 %
dostopnost	Max. oddaljenost od javnega prevoza 5 min (300 m) hoje; urejene dostopne poti za pešce, kolesarje in funkcionalno ovirane osebe; urejene povezave v širše območje; parkirišča za kolesa

Do SC2.7. je upravičen ozelenjeni del športno-rekreacijskega parka (z izjemami, kot je urbana oprema, komunalni vodi in manjši objekti). V sklopu SC 2.7. ne bomo podprli večjih utrjenih/prekritih športnih površine ki predstavljajo več kot 70% površine, kot npr. stadion ali nogometno, košarkarsko, tenis igrišče s tribunami, ki niso del zelene infrastrukture in ne prispevajo k kazalniku na SC2.7.

6. Območja vrtičkov

minimalna velikost	Za opredelitev samostojnega tipa zelene površine: 800 m ² (20 enot za vrtnarjenje ter skupni prostori; min. velikost posameznega najemnega vrtička je 20 m ² ; min. velikost skupnih prostorov je 100 m ²). Območja vrtičkov so lahko tudi del drugih ureditvenih območij zelenih površin.
raščen teren	Min. 70 %
dostopnost	Max. oddaljenost od javnega prevoza 10 min (600 m) hoje; urejene dostopne poti za pešce in kolesarje; povezave v širše območje; dostop za komunalna vozila; parkirišča za kolesa in osebne avtomobile

7. Pokopališča

minimalna velikost	/
raščen teren	/
dostopnost	Max. oddaljenost od javnega prevoza 5 min (300 m) hoje; urejene dostopne poti za pešce, kolesarje in funkcionalno ovirane osebe; povezave v širše območje; dostop za komunalna vozila; parkirišča za kolesa in osebne avtomobile

8. Tematski parki

minimalna velikost	/
raščen teren	V največji možni meri glede na vrsto tematskega parka, na območjih z RZS se umešča tematske parke, ki imajo prevladujoč delež zelenih površin (min. 80 %)
dostopnost	splošna usmeritev (10 min, 500 m)

9. Zelene členitvene poteze

minimalna velikost	Širina poteze je odvisna od prostorskih značilnosti in zmožnosti; pri ureditvi členitvene poteze je zeleni pas z zasaditvijo na raščnem terenu širok min. 5 m; pri zagotovitvi prostora za nove drevoredne poteze ob infrastrukturnih objektih je zeleni pas min. širine 1,5 m.
raščen teren	Min. 85 %

dostopnost

splošna usmeritev (10 min, 500 m)

10. Vodne in obvodne ureditve

minimalna velikost	/
raščen teren	Min. 85 %
dostopnost	splošna usmeritev (10 min, 500 m)

11. Mestni gozdovi

minimalna velikost	/
raščen teren	Min. 85 %
dostopnost	splošna usmeritev (10 min, 500 m)

12. Ureditve peš in kolesarskih povezav

minimalna velikost	<p>Širine zelenih pasov in razporeditev dreves glede na tipe povezav:</p> <ul style="list-style-type: none">- peš in kolesarske povezave ob prometnicah z omejitvijo hitrosti 50 km/h ali več se od vozišča ločijo z zelenico ali drevoredom; minimalna širina zelenice 0,7 m, minimalna širina zelenega pasu z drevoredom 1,5 m;- ob peš in kolesarskih povezavah, ki potekajo ločeno od motoriziranega prometa in znotraj naselij, se uredi vsaj enostranski zeleni pas v minimalni širini 2,5 m z enojnim enostranskim drevoredom, ki mora zagotavljati senčenje;- ob peš in kolesarskih povezavah, ki potekajo ločeno od motoriziranega prometa in zunaj naselij, se uredi minimalno 3,0 m zelenega pasu na vsaki strani povezave in najmanj enostranski drevored, ki mora zagotavljati senčenje. <p>Pri peš in kolesarskih povezavah, zagotovljenih v sklopu skupnih prometnih površin, se upoštevajo smernice za urejanje zelenih površin v stanovanjskih ulicah ter ob drugih cestah in delih cestnega omrežja</p>
--------------------	---

13. Ureditve stanovanjskih ulic

minimalna velikost	<p>Ni določena; glede na posebnosti območja</p> <p>Minimalna širina zelenice 0,7 m, minimalna širina zelenega pasu z drevoredom 1,5 m; drevesa s krošnjo najmanj 2,5 m od tal; pri zasaditvi gred v križiščih in krožiščih je treba paziti na ohranjanje preglednosti; zasaditve v osrednjem delu krožišč se uredijo skladno z veljavnimi pravili o urejanju krožišč.</p>
--------------------	---

14. Ureditve drugih cest in večjih križišč

minimalna velikost	<p>Ni določena; glede na posebnost območja</p> <p>Minimalna širina zelenice 0,7 m, minimalna širina zelenega pasu z drevoredom 1,5 m; drevesa s krošnjo najmanj 2,5 m od tal; pri zasaditvi gred v križiščih in krožiščih je potrebno paziti na ohranjanje</p>
--------------------	--

preglednosti; zasaditve v osrednjem delu krožišč se uredijo skladno z veljavnimi pravili o urejanju krožišč.

15. Ureditve obstoječih parkirišč

minimalna velikost	Vsa parkirišča s 4 ali več parkirnimi mesti se ozelenijo Zelene površine na parkiriščih so navadno urejene kot ločevalni pasovi z drevorednimi potezami, zeleni otoki z zasaditvijo in kot parkirna mesta, utrjena s travnimi ploščami. Za zagotavljanje preglednosti in varnosti se v zasaditvah parkirišč uporabljajo nižje rastline, katerih končna višina je največ 0,7 m, ter drevesa s krošnjo najmanj 2,5 m od tal.
pokritost s krošnjami	Zagotoviti je treba najmanj 1 drevo na vsaka 4 parkirna mesta, in sicer tako, da se zagotovi najmanj 30-% pokritost parkirnih površin brez dovozov s krošnjami dreves v polni razrasti; razporeditev dreves mora biti čimbolj enakomerna, da se zagotovi optimalno osenčenost; senčenje parkirnih mest se lahko namesto z drevesi zagotovi tudi z ozelenjeno pergolo

16. Druge zelene površine, s funkcijo zadrževanja vode

- Zelena površina, v kateri se stalno zadržuje tekoča ali stoječa voda, ter služi različnim rabam;
- Zelena površina, načrtovana in vzdrževana z namenom aktivne funkcije zadrževanja in ponikovanja padavinskih voda in prevzemanja površinskega odtoka iz bližnjih utrjenih površin in/ali zmanjševanju vplivov toplotnih otokov v naseljih.

Zelene površine so raščeni teren in vključujejo elemente kot so infiltracijske kotanje, jarki in ponikovalni vodnjaki, grajena mokrišča. Zelena površina je lahko namenjena prostočasnim dejavnostim (rekreacijske površine brez utrjenih površin), izboljšanju biodiverzitete ali za spremljajočo kmetijsko dejavnost (travnate površine, ki se redno vzdržujejo).

Uporabljene kratice:

RZS - - režim zelenega sistema

Podrobnejša opredelitev zelenih površin za potrebe načrtovanj je v Priročniku ZELENI SISTEM V MESTIH IN NASELJIH
<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/Prostorski-red/zeleni-sistem.pdf>

Zelene strehe

1. Zelene strehe za ohranjanje biotske raznovrstnosti;

Zelene strehe za ohranjanje biotske raznovrstnosti so namenjene zagotavljanju habitata za določene avtohtone vrste rastlin in/ali za določene vrste divjih živali.

2. Bivalne zelene strehe

Bivalne zelene strehe so navadno pohodne ravne strehe, ki so v celoti ali večinsko prekrte z vegetacijo, izvedene na ustrezno pripravljene strešni konstrukciji in namenjene prebivanju na prostem – namenjene so sprostitvi, rekreaciji, izobraževanju, gostinski ponudbi, urbanemu kmetijstvu in drugim dejavnostim, ki se lahko izvajajo na večinoma ozelenjenih površinah.

2.1. Strešni park je parkovna ureditev na strehi, namenjena najširšemu krogu uporabnikov za preživljanje prostega časa, sprostitev, rekreacijo, kulturo, doživljanje krajinskih in drugih prizorišč, opremljena s potmi, tratami, grmičevjem in drevjem, napravami za sedenje, igro ter z drugimi prvinami glede na velikost in obliko strehe, dostopnost, ter intenzivnost njene ozelenitve.

2.2. Strešni vrt je vrtna ureditev na strehi, namenjena njenim prebivalcem ali uporabnikom, opremljena s potmi, ozelenitvijo (tratami, grmičevjem), vrtičkom, enostavnimi objekti (pergola), napravami za sedenje in podobnim.

2.3. Strešno otroško igrišče je posebej urejena in zavarovana delno ozelenjena površina na strehi, oblikovana in opremljena za varno igro in druženje otrok (npr. nad vzgojno-varstvenimi ustanovami, šolami, drugimi stavbami družbenih ali oskrbnih dejavnosti, podzemnimi objekti v stanovanjskih soseskah).

2.4. Športno-rekreacijski strešni park je delno ozelenjena površina na strehi, urejena in opremljena za športne in rekreacijske dejavnosti (npr. nad šolami, drugimi stavbami družbenih ali oskrbnih dejavnosti, podzemnimi objekti v stanovanjskih soseskah).

2.5. Strešni vrtiček je ozelenjena površina na strehi, namenjena urbanemu vrtnarjenju.

3. Kombinirane zelene strehe

Ozelenjena streha je lahko kombinacija različnih vrst streh glede na funkcijo, namen oziroma potrebe. Del strehe je lahko dostopen in namenjen bivalnim funkcijam, preostali del pa je namenjen tehnološki zeleni strehi – oziroma je del strehe lahko dostopen in namenjen vrtičku, preostali del pa je namenjen zeleni strehi za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Delež zelenja in dostopnost (velja za vse tipe zelenih streh)

Delež zelenja na bivalnih: večinoma ozelenjena (vsaj 70-%) z različno stopnjo intenzivnosti (trava, grmičevje, drevje, zelišča, zelenjava), preostali del pa je prekrit z različnimi materiali kot bivalna terasa na stanovanjskih, trgovskih, družbenih, poslovnih ali industrijskih stavbah ali pa služi drugim namenom, kot so šport, rekreacija, učilnica na prostem, igrala, poti, oziroma je namenjen zeleni strehi za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Dostopnost: strešna površina je, neglede na lastništvo (v javni ali zasebni lasti) pod enakimi pogoji dostopna vsem, navadno urejena kot javni

prostor in opremljena z urbano opremo (na primer park, otroško igrišče, urbani vrtički na strehi stavbe ali podzemnega objekta).

Vrste zelenih streh in naprava ozelenitve strehe

Pri zelenih strehah razlikujemo različne sisteme po debelini rastnih slojev in po zasaditvi, ki je lahko intenzivna, polintenzivna ali ekstenzivna. Po debelini slojev razlikujemo:

- ekstenzivne zelene strehe (1–15 cm),
- polintenzivne zelene strehe (15–21 cm),
- intenzivne zelene strehe (21–30 cm) in
- debeloslojne zelene strehe (30–120) cm.

Vertikalna ozelenitev

1. Vizualna funkcija vertikalnih ozelenitev

V mestu je veliko praznih »slepih fasad«, ki jih lahko ozelenimo in tako prispevamo k oblikovanju prijetnejšega mestnega prostora. Ozelenjena stena s svojo teksturo, barvami, in vzorci prispeva k podobi prostora, vnaša pestrost in vpliva na doživljanje prostora. Glede na način uporabe rastlin lahko ustvari živo umetniško delo. Vertikalne ozelenitve ima pogosto pomemben vpliv na podobo javnega prostora, med drugim lahko preprečuje nezaželene grafite v mestu. Vertikalne ozelenitve se lahko izvede tudi na ograjah, kot vizualna pregrada, ali kot ozelenitev ograj ob cesti (npr. avtocesti) za vizualni učinek in hkrati zmanjševanje hrupa ter zadrževanje prašnih delcev.

2. Vertikalne ozelenitve v funkciji izobraževanja in samooskrbe

Vertikalne ozelenitve imajo lahko tudi funkcijo izobraževanja v mestu kot vertikalni nasad rastlin. Izvedba vertikalnih ozelenitev je odvisna od tehnologij, namena in prostora. Druga funkcija vertikalne ozelenitev je samooskrba z zelenjavo in zelišči. Izvedba vertikalne ozelenitve kot samooskrbi vrtiček (urbano kmetijstvo) je odvisna od različnih tehnologij in prostora.

3. Vertikalne ozelenitve za ohranjanje biotske raznovrstnosti

Vertikalne ozelenitve za ohranjanje biotske raznovrstnosti so namenjene zagotavljanju določene avtohtone vrste rastlin ali pa ustvarjajo ustrezen habitat za določene vrste divjih živali.

Naprava vertikalne ozelenitve oziroma vrste zelene stene

a. Talno vezane vertikalne ozelenitve

Pri talno vezanih vertikalnih ozelenitvah gre za klasične zelene fasade, kjer sadike plezalk in popenjavk izraščajo iz rastišča ob vznožju zida ali konstrukcije. Priprava takega rastišča potrebuje dobro izvedeno hidroizolacijo s protikoreninsko folijo, ki je že lahko integrirana v bitumenske trakove. Čez hidroizolacijski sloj se obloži XPS-plošče ali plošče iz penjenega stekla in pritrjene na zid z bitumnom ali podobne vodoodporne termoizolacijske plošče. Prek njih se položi sloj bradavičaste folije za vertikalno odvodnjavanje ob temelju. Rastišče se lahko pripravi za posamezno sadiko v določenem rastru, na primer vsakih 5 m, 8 m ali vzdolž celotnega zidu ali konstrukcije. Rastišče naj bo širine vsaj 30 cm in globine 60 cm, napolnjeno z mineralno mešanico substrata (zemlja, kompost, šota, lava, plevel, zeolit, opečni drobljenec).

b. Etažno posajene rastline za vertikalno ozelenitev

Pri vertikalnih ozelenitvah z etažno posajenimi rastlinami se po etažah namesti primerna korita iz trajnega materiala z notranjo izolacijo, da pozimi korenine ne premrznejo. Korita morajo biti pritrjena na etaže, da zaradi vetra, potresa, teže rastlin ali drugače povzročene poškodbe ne padejo v globino. Korita so največkrat pritrjena na mrežno konstrukcijo, po kateri se rastline vzpenjajo. Priporočljivo je, da imajo korita dvignjene odprtine za iztok vode, da imajo vodno rezervo,

napolnjeno z lavo ali ekspanzirano glino, substrat mora biti trajen z večjim deležem mineralnih dodatkov, kot so lava, plovec, zeolit, ekspanzirana glina in podobni. Obvezno je samodejno namakanje s kapljalnim sistemom, ki po potrebi deluje tudi pozimi za preprečevanje morfološke suše pri zimzelenih rastlinah.

c. Fasadni paneli za vertikalne ozelenitve

Fasadni paneli se delijo na več podskupin:

- paneli s skupnim ravnim delom, kjer rastline, posajene v odprtine, preraščajo celotni panel; teža sistema je 30–80 kg/m²;
- paneli s posameznimi ravnimi lončki ali odprtinami, kjer ima vsaka rastlina omejen majhen prostor; teža sistema je 18–40 kg/m²;
- paneli z vrstnimi koriti ali pasovi za sajenje; teža sistema je 20–40 kg/m².

Po načinu sajenja in izračuna ločimo:

- panele z vertikalnimi odprtinami, kjer je naknadno sajenje oteženo, ker sadike rade izpadajo, slabša je razporeditev zalivalne vode in večja možnost izpadanja substrata;
- panele z nagnjenimi ali horizontalnimi sadilnimi odprtinami, kjer je zadrževanje vode in substrata bolj učinkovito, sadike težje izpadajo in jih lažje presajamo.

Podrobnejša opredelitev Zelenih streh in vertikalnih ozelenitev za potrebe načrtovanj je v Priporočilih OZELENITEV STREH IN VERTIKALNIH POVRŠIN
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/Prostorski-red/Zelene_strehe.pdf

Priloga 2: Seznam urbanih naselij in občinskih središč

Urbano naselje je mesto ali drugo urbano naselje (ReSPRS2050, Ur. L. RS, št. 72/2023). Ima več kot 2.000 prebivalcev, storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena, delovna mesta, stanovanja in vzpostavljen javni prevoz za oskrbo prebivalstva v gravitacijskem območju.

Do sofinanciranja ukrepov v okviru SC2.7 so upravičena urbana naselja, ki so (občinsko središče ali se nahajajo v Tabeli 1 ali imajo status mesta):

- **vseh 212 naselij, ki so sedež občine** po zakonu o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij (ZUODNO) (Ur.l. RS št. 108/06,9/11,31/18,181/21),
- **urbana naselja**, ki so navedena v **Tabeli 1**,
- **naselja s statusom mesta, skladno** s Sklep Državnega zbora Republike Slovenije, katera naselja v Republiki Sloveniji imajo status mesta v skladu s predpisi, veljavnimi v času podelitve (Uradni list RS, št. 22/00).

Tabela 1:

ime naselja	število prebivalcev	Tipologija
AJDOVŠČINA	6596	mesta in druga urbana naselja
ANKARAN	3219	mesta in druga urbana naselja
BELINCI	2392	mesta in druga urbana naselja
BISTRICA PRI TRŽIČU	2858	mesta in druga urbana naselja
BLAD	5120	mesta in druga urbana naselja
BOROVNICA	2373	mesta in druga urbana naselja
BREZOVICA PRI LJUBLJANI	3036	mesta in druga urbana naselja
BREŽICE	6651	mesta in druga urbana naselja
CELJE	37540	mesta in druga urbana naselja
CERKNICA	3981	mesta in druga urbana naselja
ČRNA NA KOROŠKEM	2274	mesta in druga urbana naselja
ČRNOMELJ	5694	mesta in druga urbana naselja
DOMŽALE	12792	mesta in druga urbana naselja
DRAVOGRAD	3236	mesta in druga urbana naselja
GORNJA RADGONA	3090	mesta in druga urbana naselja
GROSUPLJE	7230	mesta in druga urbana naselja
HRASTNIK	5205	mesta in druga urbana naselja
IDRIJA	5903	mesta in druga urbana naselja
IG	2295	mesta in druga urbana naselja
ILIRSKA BISTRICA	4453	mesta in druga urbana naselja
IVANČNA GORICA	2055	mesta in druga urbana naselja
IZOLA	11188	mesta in druga urbana naselja
JAGODJE	2193	mesta in druga urbana naselja
JESENICE	13031	mesta in druga urbana naselja
KAMNIK	13803	mesta in druga urbana naselja
KOČEVJE	8398	mesta in druga urbana naselja
KOPER	25459	mesta in druga urbana naselja
KOROŠKA BELA	2127	mesta in druga urbana naselja

KRANJ	37373	mesta in druga urbana naselja
KROMBERK	2081	mesta in druga urbana naselja
KRŠKO	7152	mesta in druga urbana naselja
LAŠKO	3364	mesta in druga urbana naselja
LAVRICA	3082	mesta in druga urbana naselja
LENART V SLOV. GORICAH	3177	mesta in druga urbana naselja
LENDAVA	2962	mesta in druga urbana naselja
LESCE	2918	mesta in druga urbana naselja
LIMBUŠ	2001	mesta in druga urbana naselja
LITIJA	6467	mesta in druga urbana naselja
LJUBLJANA	278789	mesta in druga urbana naselja
LJUTOMER	3343	mesta in druga urbana naselja
LOGATEC	9338	mesta in druga urbana naselja
LOVRENC NA POHORJU	2002	mesta in druga urbana naselja
LUCIJA	6135	mesta in druga urbana naselja
MARIBOR	95881	mesta in druga urbana naselja
MEDVODE	5139	mesta in druga urbana naselja
MENGEŠ	6322	mesta in druga urbana naselja
METLIKA	3243	mesta in druga urbana naselja
MEŽICA	3199	mesta in druga urbana naselja
MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU	4010	mesta in druga urbana naselja
MOZIRJE	2025	mesta in druga urbana naselja
MURSKA SOBOTA	11307	mesta in druga urbana naselja
MUTA	2207	mesta in druga urbana naselja
NOVA GORICA	12985	mesta in druga urbana naselja
NOVO MESTO	23317	mesta in druga urbana naselja
ORMOŽ	2095	mesta in druga urbana naselja
PIRAN	3975	mesta in druga urbana naselja
PIVKA	2114	mesta in druga urbana naselja
POLZELA	2351	mesta in druga urbana naselja
PORTOROŽ	2961	mesta in druga urbana naselja
POSTOJNA	9366	mesta in druga urbana naselja
PREVALJE	4593	mesta in druga urbana naselja
PTUJ	17810	mesta in druga urbana naselja
RAČE	2679	mesta in druga urbana naselja
RADEČE	2076	mesta in druga urbana naselja
RADENCI	2154	mesta in druga urbana naselja
RADLJE OB DRAVI	2812	mesta in druga urbana naselja
RADOVLJICA	5997	mesta in druga urbana naselja
RAKEK	2155	mesta in druga urbana naselja
RAVNE NA KOROŠKEM	6720	mesta in druga urbana naselja
RIBNICA	3529	mesta in druga urbana naselja
ROGAŠKA SLATINA	5029	mesta in druga urbana naselja
RUŠE	4384	mesta in druga urbana naselja

SENOVO	2296	mesta in druga urbana naselja
SEVNICA	4534	mesta in druga urbana naselja
SEŽANA	5638	mesta in druga urbana naselja
SLOVENJ GRADEC	7477	mesta in druga urbana naselja
SLOVENSKA BISTRICA	7809	mesta in druga urbana naselja
SLOVENSKE KONJICE	4973	mesta in druga urbana naselja
SOLKAN	3227	mesta in druga urbana naselja
SPODNJE HOČE	2602	mesta in druga urbana naselja
ŠEMPETER PRI GORICI	3729	mesta in druga urbana naselja
ŠEMPETER V SAVINJ. DOLINI	2030	mesta in druga urbana naselja
ŠENČUR	3196	mesta in druga urbana naselja
ŠENTJUR	4825	mesta in druga urbana naselja
ŠKOFJA LOKA	11739	mesta in druga urbana naselja
ŠKOFLJICA	2409	mesta in druga urbana naselja
ŠOŠTANJ	2891	mesta in druga urbana naselja
TOLMIN	3461	mesta in druga urbana naselja
TRBOVLJE	14165	mesta in druga urbana naselja
TREBNJE	3631	mesta in druga urbana naselja
TRZIN	3858	mesta in druga urbana naselja
TRŽIČ	3662	mesta in druga urbana naselja
VELENJE	25122	mesta in druga urbana naselja
VIR	3454	mesta in druga urbana naselja
VNANJE GORICE	2367	mesta in druga urbana naselja
VOJNIK	2402	mesta in druga urbana naselja
VRHNIKA	8675	mesta in druga urbana naselja
VRTOJBA	2551	mesta in druga urbana naselja
ZAGORJE OB SAVI	6274	mesta in druga urbana naselja
ZREČE	2884	mesta in druga urbana naselja
ŽALEC	4812	mesta in druga urbana naselja
ŽELEZNIKI	3008	mesta in druga urbana naselja
ŽIRI	3557	mesta in druga urbana naselja